

ابعاد جنسیتی معدنکاری دست‌کند و کوچک‌مقیاس (ASM) (ابزاری برای ارزیابی سریع)

(بخش اول)

■ مترجم: آیدین زینالزاده؛ کارشناس دفتر امور اکتشاف*

◀ پیش‌گفتار:

معدنکاری دست‌کند و کوچک‌مقیاس (ASM) یک واقعیت جهانی است و نشان‌دهنده معیشتی کهن برای بیش از ۱۰۰ میلیون نفر مرد و زن در سراسر این کره‌ی خاکی است. در بعضی از مناطق، این شیوه‌ی معدنکاری نسل به نسل منتقل شده و در بعضی جاها شناسایی و اکتشاف مواد معدنی تعداد زیادی از افراد را به مناطق معدنی کشانده است. این شیوه‌ی معدنکاری، چه به تازگی آغاز شده باشد و چه پیشینه‌ی طولانی داشته باشد، این پتانسیل را دارد که اگر آگاهانه و مسئولانه انجام شود، مردان و زنان بسیاری را از فقر نجات دهد. در جوامع مختلف تکنیک‌های متفاوتی استفاده می‌شود تا مردان و زنان در عرصه‌های مختلف کارگری با خطرات و فرصت‌های خاص خود به کار گرفته شوند.

شناخت جنبه‌های اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی معدنکاری کوچک‌مقیاس برای دولت‌ها، سازمان‌های غیردولتی، شرکت‌های معدنی و محققان ضروری است تا قادر باشند به دستیابی به نتایج مثبت اقتصادی و اجتماعی و زیست‌محیطی این حوزه کمک کنند. متن حاضر به عنوان یک ابزار^۲ (شامل چارچوب تحلیلی دقیق و یک مدل آموزشی)، ابزاری

* نایب رییس کمیسیون معدن خانه اقتصاد ایران، مجری کارشناس رادیو اقتصاد و شبکه پنج سیما
1- Artisanal and Small-scale Mining
2- Toolkit

منحصر به فرد برای هدایت تحقیقات و همچنین محققان جهت پرسیدن سوالات و در نهایت درک حساسیت مفاهیم حساسیت‌های جنسیتی فعالیت‌های معدنی کوچک‌مقیاس است.

امیدواریم که این ابزار نه تنها به درک بهتر و جامع‌تری از معدنکاری کوچک‌مقیاس کمک کند، بلکه منجر به سیاست‌های بهبود یافته، خدمات توسعه‌یافته، تعامل بین شرکت‌های معدنکاری بزرگ‌مقیاس و کارگران معادن کوچک‌مقیاس شده، در نهایت باعث بهبود اثرات توسعه‌ای برای مردان، زنان و جوامع ASM گردد.

Paulo de Sa

مدیر بخش
دپارتمان انرژی پایدار
واحد نفت، گاز و معدنکاری

صورت غیررسمی (غیرقانونی) کار می‌کنند. دولت‌ها در سراسر جهان در حال اتخاذ سیاست‌ها و برنامه‌هایی در سطح محلی و ملی برای تحقق بخشیدن به توسعه پتانسیل معدنکاری کوچک مقیاس و مقابله با چالش‌های پیچیده‌ی آن هستند.

ترویج معدنکاری کوچک مقیاس به عنوان موتور رشد و توسعه‌ی اقتصادی جامعه به مفید بودن آن برای توسعه اقتصادی و اجتماعی کل جامعه بستگی دارد. شواهد نشان می‌دهد که بدنه‌ی در حال رشد سیاست‌ها، برنامه‌ها و پروژه‌های معدنکاری کوچک مقیاس بر گسترش شکاف جنسیتی دامن می‌زند و به جای بهبود توسعه نتایجی که دولت‌ها، شرکت‌های معدنی، سازمان‌های جامعه مدنی، گروه معدنکاران و جوامع به دنبال رسیدن به آن‌ها هستند، به بدتر شدن شرایط منجر می‌شد.

بنابراین دستیابی به پتانسیل توسعه‌ای معدنکاری کوچک مقیاس نیازمند درکی قوی از چگونگی درگیری تمام زیرمجموعه‌های جامعه و آمادگی برای شراکت آن‌ها در منافع و یا تجربه کردن ریسک‌های آن است. درحالی‌که بخشی از ابعاد مختلف این کار به حاشیه رانده شده است و ممکن است باعث عدم حضور صد در صدی گروه‌های مختلف اجتماعی در معدنکاری کوچک مقیاس شود، این ابزار پاسخی است به عدم شفافیت ابزارهای موجود برای درک ابعاد جنسیتی معدنکاری کوچک مقیاس. چارچوب تحلیلی ارائه شده در این ابزار، به طور خاص برای درک ارتباط جنسیت و ASM ایجاد شده است. با این حال سوالاتی در این خصوص وجود دارد که می‌تواند نقطه شروعی برای درک سایر ابعاد به حاشیه راندن ASM باشد.

توجه به جنسیت و ارزیابی آن در ASM برای اهداف ذی‌نفعان این شیوه معدنکاری حیاتی است. درحالی‌که بهره‌برداران معادن بزرگ مقیاس به دنبال بهبود نتایج برنامه‌های مسئولیت اجتماعی خود، در جست‌وجوی یک سازمان دولتی یا غیردولتی برای انجام مأموریت‌های سیاسی، یک موسسه مالی کوچک برای توسعه سرمایه‌گذاری‌های کوچک و متوسط در مناطق معدنی و یا انجمنی از معدنکاران که به دنبال رسمی کردن فعالیت خود هستند، می‌باشند. بدین منظور، این ابزار برای استفاده در طیف گسترده‌ای از ذی‌نفعان در نظر گرفته شده است. از جمله:

دولت‌ها، به خصوص مقامات معدنی، همچنین سازمان‌های دیگری که بر روی جمع‌آوری آمار ملی، منطقه‌ای یا محلی فعالیت می‌کنند و یا کسانی که مشغول انجام امور توسعه‌ای و کمک به برنامه‌ها و سیاست‌های روستایی ASM می‌پردازند.

سازمان‌های بین‌المللی و موسسات مربوط به معدنکاری کوچک مقیاس و پروژه‌های پشتیبانی.

شرکت‌های معدنی که به دنبال کارهای فعالانه با معدنکاران کوچک مقیاس در مناطق محل فعالیت خود هستند.

سازمان‌های غیردولتی، سازمان‌های مبتنی بر جامعه، سازمان‌های مذهبی و انجمن‌های فعال معدنکاران در جوامع تحت تاثیر معدنکاری کوچک مقیاس و یا فعالان برابری جنسیتی.

* اصطلاحات و مخفف‌های به کار برده شده:

ASM: معدنکاری دست‌کند و کوچک مقیاس

CBO³: سازمان مبتنی بر جامعه

CSO⁴: سازمان جامعه مدنی

LSM⁵: معدنکاری بزرگ مقیاس

SLA⁶: رویکرد معیشت پایدار

۱- مقدمه:

متن حاضر به عنوان ابزاری با کاربری آسان برای شناسایی ابعاد جنسیتی ASM طراحی شده است بدین معنی که مردان و زنان چطور در این حوزه از معدنکاری فعالیت می‌کنند، چه تاثیراتی از آن می‌پذیرند و عوامل محیطی که با آن‌ها درگیر هستند، چیست؟ با انجام این کار، می‌توان پروژه‌ها و سیاست‌هایی اتخاذ کرد تا این اطمینان حاصل شود که مردان و زنان فرصت‌های عادلانه برای مشارکت در تمام مراحل زنجیره ارزش معدنکاری کوچک مقیاس و همچنین دستیابی به مزایای آن دارند و حصول اطمینان از این‌که نه مردان و نه زنان در معرض خطرات موجود نیستند.

ترویج برابر جنسیتی در معدنکاری کوچک مقیاس برای کسب‌وکار و همچنین توسعه مفید است. دولت‌ها، شرکت‌های معدنی، سازمان‌های جامعه مدنی و جوامع معدنی در سطح بین‌المللی به طور روزافزون به اهمیت معیشتی معدنکاری کوچک مقیاس و پتانسیل آن برای سرعت بخشیدن به توسعه محلی را تشخیص داده‌اند. در مجموع این شیوه‌ی معدنکاری می‌تواند به درآمد ارزی و تولید ناخالص داخلی کمک قابل توجهی کند، اگر چه به ندرت در آمارهای رسمی محاسبه می‌شوند. درآمد کارگران معدن اغلب با مزایای گردش مالی قابل توجه برای اقتصادهای محلی وارد این عرصه می‌شود (در بسیاری از موارد، در بخش کشاورزی و یا سایر کسب‌وکارهای کوچک مجدداً سرمایه‌گذاری می‌شود). معدنکاری کوچک مقیاس با ارائه یک منبع اشتغال روستایی می‌تواند به کاهش مهاجرت از روستا به شهر کمک کند و نقش مهمی را در توانمندسازی خانواده‌ها در رفع نیازهای بهداشتی، آموزشی و توسعه خود ایفا می‌کند.

امروزه بسیاری از شرکت‌های معدنی می‌دانند که به دست آوردن و حفظ مجوزهای اجتماعی معدنکاری به روابط مثبت با معدنچیان محلی معادن کوچک مقیاس و دست‌کند بستگی دارد و آن‌ها تاحد زیادی به

3- Community-Based Organization

4- Civil Society Organization

5- large-scale mining

6- Sustainable Livelihoods Approach

و محققان دانشگاهی...

این ابزار از چهار بخش تشکیل شده است:

بخش اول: مقدمه‌ای بر جنسیت و ASM

بخش دوم: جنسیت و چارچوب ASM: این بخش یک چارچوب

تحلیلی فراهم می‌سازد و نقشه‌راهی مبتنی بر سوال برای کمک به کاربران پیاده می‌کند تا ابعاد جنسیتی ASM را در جامعه‌ی هدف شناسایی کنند.

این چارچوب تجویزی نیست بلکه برای هدایت کاربران از طریق یک فرآیند تفکر جهت شناسایی مسایل جنسیتی در هر حلقه از زنجیره ارزش ASM در نظر گرفته شده است.

بخش سوم: جنسیت و ابزارهای ASM: در این بخش هشت مدل آسان برای استفاده و برای جمع‌آوری اطلاعات جهت پاسخگویی به سوالات مطرح شده در چارچوب جنسیت و ASM ارائه می‌شود. ابزارها را می‌توان، بسته به شرایط، به صورت جداگانه و یا در کنار هم، برای جمع‌آوری اطلاعات لازم استفاده کرد.

بخش چهارم: ابزار در عمل: این ابزار از طریق پیاده‌سازی در چهار مطالعه‌ی آزمایشی در جمهوری دموکراتی خلق لائوس، موزامبیک، تانزانیا و اوگاندا نهایی شد. در این بخش خلاصه‌ای از اجرای این ابزار در کشورها ارائه می‌گردد.

۱-۱-۱- ASM چیست و چرا اهمیت دارد؟

بیش از بیست میلیون نفر معدنکار دست‌کند و کوچک مقیاس در سراسر جهان وجود دارد. در برخی از کشورهای آفریقایی، این شیوه‌ی معدنکاری بیش از ۹۰ درصد از تولید ملی مواد معدنی را شامل می‌شود و همچنین به عنوان یک منبع قابل توجه معیشت محلی در نظر گرفته می‌شود. ASM یک راهبر مهم برای توسعه اقتصاد محلی است و در عین حال به طور همزمان مجموعه‌ی پیچیده‌ای از اثرات اجتماعی و اقتصادی و زیست‌محیطی مثبت و منفی به همراه دارد (کادر ۱-۱) و اگر به درستی مدیریت شود، می‌تواند سهم گسترده‌ای از توسعه را به خود اختصاص دهد.

کادر ۱-۱-۱- سهم غیررسمی ASM در کشورهای مختلف

از آنجایی که اکثر معدنکاری‌های کوچک مقیاس در جهان تمایل دارند که در اقتصاد غیررسمی فعالیت داشته باشند، به توسعه ملی و محلی و معمولاً به طور نامرئی به بسیاری از تصمیم‌گیرندگان، دولت و عموم مردم کمک می‌کنند. با این وجود تاثیر آن می‌تواند در روستاها، نواحی و مناطق اطراف معدن قابل توجه باشد. این شیوه معدنکاری در سطح خانواده‌ها و اجتماع گزینه‌های اشتغال روستایی فراهم می‌نماید و در نتیجه باعث کاهش مهاجرت از روستا به شهر می‌شود. همچنین درآمد کارگران معدن اغلب مجدداً در بخش کشاورزی سرمایه‌گذاری می‌شود و یا برای به حرکت درآوردن دیگر کسب‌وکارهای کوچک استفاده می‌شود، این درحالی است که درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری‌های معدنکاری کوچک مقیاس و گردش سرمایه‌ها اغلب نقش مهمی در کمک به نیازهای بهداشتی و رشد خانواده‌های محلی ایفا می‌کنند. از نگاه ملی، ورود به تولید ناخالص داخلی و درآمدها ارزی خارجی نیز هرچند به ندرت محقق گردد، می‌تواند قابل توجه باشد. برآورد سهم ASM در چند کشور به شرح زیر است:

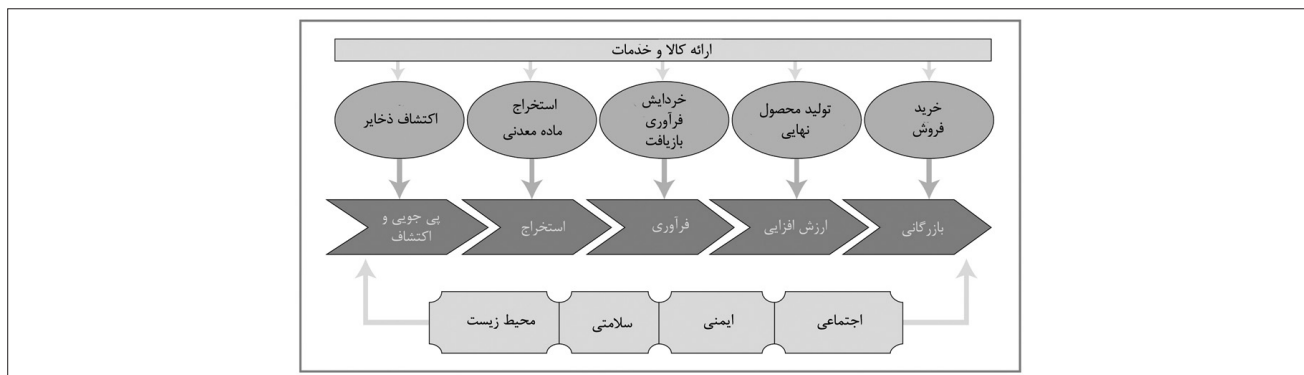
- جمهوری آفریقای مرکزی: با استفاده از اثر افزایشدهی محافظه‌کارانه، ۱۴۴/۷ میلیون دلار از محل درآمد معادن الماسی که رسماً دست‌کند بود به اقتصاد تزریق شد و باعث تزریق نقدینگی در گردش مالی بنگاه‌های اقتصادی شد. هنگامی که مشاغل غیرمستقیم، اشتغال‌زایی و نرخ باروری اقتصادی ۴/۶ درصد در نظر گرفته می‌شد، حدود دو سوم زنان، مردان و کودکان در این کشور به طور مستقیم یا غیرمستقیم در معادن الماس دست‌کند مشغول به کار بودند.

- لیبیا: تخمین زده می‌شود که ۵۰ الی ۷۵ هزار نفر در معادن الماس دست‌کند این کشور مشغول به کار هستند که ۱۰ الی ۲۰ درصد آن‌ها را زنان تشکیل می‌دهند که اکثر آن‌ها مشغول لاوک شویی طلا در این معادن الماس هستند که اگر نیمی از درآمد خود را در محصولات و خدمات محلی خرج کنند، ۱۳/۵ میلیون دلار به اقتصاد محلی تزریق می‌شود. تزریق این سرمایه منتج از ASM می‌تواند باعث تحریک بیشتر بنگاه‌های اقتصادی رسمی و غیررسمی محلی جهت حضور در گردش مالی ۳۳/۷۵ میلیون دلاری اقتصاد محلی شود.

- مغولستان: تخمین زده می‌شود که بیش از ۶۰ هزار معدنکار دست‌کند و کوچک مقیاس مشغول استخراج طلا، زغال‌سنگ و فلورین هستند که ۲۰ درصد کل جمعیت این کشور را تشکیل می‌دهند و حدود ۳۰ درصد آن‌ها زنان هستند و بیش از ۸۱۱ میلیون دلار در سال به تولید ناخالص داخلی کمک می‌کنند. همچنین سالانه ۵۰۵ میلیون دلار دیگر نیز در اقتصادهای محلی مکان‌های نزدیک معدن خرج می‌شود. این برآوردها براساس اشتغال مستقیم و ارایه‌دهندگان کالا و خدمات به معادن هستند.

- اوگاندا: تقریباً ۲۰۰ هزار نفر با ترکیب جنسیتی ۴۵ درصد زن و ۵۵ درصد مرد در معادن دست‌کند و کوچک مقیاس طلا، قلع، تانتالوم، تنگستن و طیف وسیعی از کانی‌های صنعتی مشغولند. تخمین زده می‌شود که این شیوه معدنکاری تقریباً ۲۰ برابر بیشتر از مشاغل دیگری مانند کشاورزی، ماهیگیری و جنگلداری برای تولید ناخالص داخلی منافع دارد. آمارهای رسمی این کشور در سال ۲۰۰۸ این‌طور بیان می‌کردند که فروش طلا، قلع و تانتالوم این کشور در نتیجه معدنکاری دست‌کند و کوچک مقیاس، سومین منبع ارزآوری بوده است که البته به نظر می‌رسد با افزایش قیمت محصولات معدنی و افزایش تعداد معدنچیان این میزان سال به سال رشد کرده است.

واضح است که ASM پتانسیل آن را دارد که موتور توسعه ملی باشد. یکی از عوامل مهمی که می‌تواند روی این مساله تاثیرگذار باشد به رسمیت شناختن این نوع معدنکاری، اصلاح فرهنگ نامناسب پس‌انداز، آموزش مهارت‌های معدنکاری به معدنکاران، افزایش دسترسی به تامین مالی، استفاده از سطح متوسط تکنولوژی و کسب اطمینان از انجام هرگونه تلاش برای حصول منافع منصفانه برای زنان و مردان است.

▲ شکل ۱- زنجیره ارزش ASM

به سلامت محیط‌زیست محلی و تاثیرگذار بر معیشت روستایی مانند کشاورزی و ماهیگیری.

- معمولا با یک سری از خریداران واسطه روبه‌رو هستند که به‌طور غیرقانونی فعالیت می‌کنند.

- معمولا شامل استخراج سنگ‌های قیمتی و فلزات (مانند الماس، یاقوت، طلا و نقره) و نیز کانی‌های صنعتی (مانند شن و ماسه، ماسه بادی، انواع خاک رس و نمک) و برخی از فلزات پایه (مانند قلع، سنگ‌آهن، تنگستن، تانتالیم و...) است.

اگرچه چنین فعالیت‌های معیشتی در میان جوامع و کشورهای مختلف متفاوت است، اما ممکن است تولیدات معدنی و زنجیره ارزش در تمام مراحل از بی‌جویی و اکتشاف تا فروش به طور کامل وجود داشته باشد (شکل ۱). در تمام این مراحل، شاهد حضور طیف وسیعی از فعالیت‌ها از جمله کارگران روزمزد، مالیات‌دهندگان، دارندگان مجوز، تعاونی‌ها، فروشندگان و حامیان مالی (سرمایه‌داران، که اغلب همان دارندگان مجوز هستند). این ساختار و مجموعه از مشارکت‌کنندگان و نقش آفرینان در کشورهای مختلف متفاوت هستند و فعالیت‌ها در یک سایت ممکن است توسط مردان یا زنان و یا هر دو انجام پذیرد.

مدیریت مناسب معادن دست‌کند و کوچک مقیاس می‌تواند منجر به فرصت‌های اقتصادی و به حداقل رساندن آسیب‌های زیست‌محیطی گردد. در عین حال مدیریت نامناسب می‌تواند باعث تشدید نابرابری‌ها و ایجاد خطرات اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی جوامع درگیر شود. عمده چالشی که با این شیوه‌ی معدنکاری وجود دارد، مربوط به کودکان کار، سوءاستفاده جسمی و جنسی از زنان، مهاجرت جمعیت منجر به ایجاد جوامع ناپایدار، بیماری‌های مقاربتی خطرناک مانند ایدز و شرایط بهداشتی نامناسب و همچنین اثرات مخرب زیست‌محیطی، حفاری‌های بازسازی نشده، پساب باطله، باطله‌هایی که به درستی ذخیره نشده‌اند، انتشار گردوغبار، انتشار مواد شیمیایی مثل سیانور و جیوه، زهاب اسیدی، لجن‌زایی در رودخانه‌ها و جنگل‌زدایی است و اگر با جنگ و درگیری همراه شود، اثرات منفی چند برابری به همراه خواهد داشت.

البته تمام بحث‌های مطرح شده از معدنی به معدن دیگر و از جامعه‌ای به جامعه دیگر به شدت متفاوت است. هدف اصلی این است که نهایتا به شناسایی مسایل کمک شود (خصوصا مسایلی که تاثیر متفاوتی بر

تقریبا تمام کشورهای ASM در آن‌ها انجام می‌شود تعریفی رسمی از این کار دارند اما هیچ کس تعریف واحدی از این نوع فعالیت معدنکاری ندارد. به طور معمول ASM قسمتی از بخش غیررسمی معدنکاری است و معمولا حسب اثرات و نقش آن در اقتصاد ثبت می‌شود و یک عملیات سنتی، با مهارت‌های منتقل شده از نسلی به نسل دیگر (که در برخی موارد گستره آن به قرن‌ها یا هزاران سال می‌رسد) است. در عین حال در کشوری دیگر، ممکن است یک عملیات موقت و واکنشی سریع به نتیجه‌ی یک اکتشاف، افزایش قیمت ماده یا مواد معدنی خاص، خشکسالی شدید و یا درگیری‌های داخلی باشد. ممکن است ASM آنقدر کوچک باشد که به معدنکاری یک یا چند نفر محدود شده و یا دارای زنجیره کاری بسیار سازمان یافته با ساختارهای سازمانی پیچیده و تثبیت شده باشد و به همین منوال می‌تواند شامل ابزارهای ابتدایی و یا استفاده از تجهیزات اساسی مانند پمپ‌های آب، چکش‌های بادی و حتی ماشین‌آلات سنگین باشد. در عین حال برخی ویژگی‌های مشترک عملیات معدنی دست‌کند و کوچک مقیاس عبارتند از:

- هم رسمی هستند و هم غیررسمی، هم آشفته کار می‌کنند و هم سازمان یافته.

- به شدت به مناطق روستایی فقیر پیوند یافته و هیچ جایگزینی وجود ندارد که بتواند فرصت‌های بهتری در ارتباط با درآمد و اشتغال برای نسل جوان و نسل‌های آتی ایجاد کند.

- میزان مشارکت اغلب با افزایش قیمت کالاها در نوسان است. می‌تواند به صورت پاکسازی معادن بزرگ مقیاس و یا به شکل همزیستی با آن‌ها باشد.

- گاهی اوقات فصلی است و با کشاورزی، ماهیگیری یا فعالیت‌های دیگر جایگزین می‌شود.

- معمولا به نیروی انسانی زیاد احتیاج دارد و در عین حال ممکن است ساختارهای پیچیده‌ی کار، فرآیندها و روابط داشته باشد.

- به دلیل ضعف در سرمایه‌گذاری و فقدان دانش و مهارت، معمولا از سطوح پایین تکنولوژی برخوردارند.

- دستمزدها بسیار کم، مشاغل غیر ایمن و ناامن و ممکن است حتی روابط کاری استثماراری باشد.

- غالبا دارای پیامدهای منفی زیست‌محیطی، غالبا آسیب‌رسان

جدول ۱- تعداد و نسبت معدنکاران زن برحسب درصد در کشورهای مختلف

Country	Number of miners	% female
Bolivia	72,000	35
Brazil	10,000	—
Burkina Faso	100,000–200,000	45
Central African Republic	> 100,000	—
China	3,000,000–15,000,000	—
Congo, Dem. Rep.	2,000,000	20
Ecuador	92,000	—
Ghana	180,000–200,000	50
India	12,000,000	30
Indonesia	109,000	10
Lao PDR	—	50
Malawi	40,000	50
Mali	200,000	30
Mongolia	40,000–60,000	10–30
Mozambique	60,000	—
Nepal	120,000	40–50
Pakistan	400,000	—
Peru	30,000	—
Philippines	185,400–300,000	—
Papua New Guinea	50,000–60,000	20
South Africa	10,000	5
Sri Lanka	165,000	—
Tanzania	550,000	25
Uganda	196,000	45
Zambia	30,000	30
Zimbabwe	350,000–500,000	44

با حمل و فرآوری مواد معدنی در ارتباط هستند و در عملیات‌های معدنی مانند حفاری دخالت نمی‌کنند، کمتر به عنوان معدنچی شناخته می‌شوند. مشارکت زنان اغلب نامرئی است چراکه عمدتاً در حوزه داخلی مشغول به کار هستند. در نتیجه ممکن است اختلاف معناداری بین تعداد زنان معدنکار تخمین زده شده در معادن دست‌کند و کوچک مقیاس با تعداد واقعی آن‌ها وجود داشته باشد. علاوه بر این زنان معمولاً مسئولیت‌های داخلی فشرده‌ای دارند به طوری که معمولاً چهار تا هشت ساعت بیشتر از مردان کار می‌کنند. این مساله تاحد زیادی ناشناخته باقی مانده و اهمیتی به آن داده نشده است.

با وجود مشارکت زنان، مردان کنترل و مالکیت دارایی‌ها را در اختیار دارند. بیشتر مدارک و شواهد نشان می‌دهند که درآمد اراضی از معدنکاری و مالکیت سایر فعالیت‌ها مانند کشاورزی، مسکن، محصولات، ابزار کشاورزی و حتی گاهی کودکان نیز در اختیار مردان است و توسط آقایان کنترل می‌شود. به همین نحو، سود حاصل از این منابع نیز عمدتاً به مردان تعلق دارد.

اهمیت زنان برای ثبات جامعه بسیار زیاد است و هم مردان و هم زنان در جوامع تحت تاثیر ASM به انسجام جامعه، روحیه و به طور کلی رفاه مهم هستند و به عنوان عوامل تسهیل‌کننده تغییرات مثبت نقش دارند. درک اثرات متفاوت و مزایای ASM بر زنان و مردان در مفهوم گسترده‌تر جامعه می‌تواند نقش مهمی در دستیابی به نتایج توسعه‌ای ایفا نماید.

نقش متفاوت مردان و زنان در ASM

همان‌طور که اشاره شد در اکثر جوامع، مردان و زنان نقش کاملاً متفاوتی در ASM ایفا می‌کنند (که این هم از جامعه‌ای به جامعه دیگر متفاوت است) که ممکن است در هر مرحله از زنجیره ارزش این شیوه معدنکاری و حتی در تمام مراحل آن اتفاق بیفتد (شکل ۲). به علاوه ممکن است زنان به جز عملیات استخراجی، در مشاغل غیرمستقیم معدنکاری دخالت داشته باشند. به عنوان مثال در تانزانیا مشاهده شد که اشتغال زنان در مشاغل غیرمستقیم معدنکاری (مثل تخلیه مواد معدنی، تهیه غذا و آب) حدود ۲/۵ برابر کار در داخل معدن بوده است. در این کشور زنان حدود ۲۵ درصد از کل نیروی کار در معادن دست‌کند و کوچک مقیاس را تشکیل می‌دهند که معادل ۱۳۷,۵۰۰ نفر از ۵۵۰ هزار نفر است. برخی از نمونه‌های تقسیم‌بندی جنسیتی معدنچیان در ASM طبق شرح زیر است:

- در کمپ کوکواس^۷ منطقه تارکوا^۸ در کشور غنا، با توجه خطرات مرتبط با معدنکاری زیرزمینی برای زنان، حمل کانسنگ استخراج شده طلا به خارج از معدن، حمل آب و غذا به داخل تونل‌ها و همچنین خرد کردن سنگ‌ها با پتک به جای کار در تونل به عهده زنان گذاشته می‌شود.
- حدود ۹۰ درصد از فعالیت‌های مرتبط به فرآوری مواد معدنی در بورکینافاسو و مالی توسط زنان انجام می‌شود که ۴۵ درصد نیروی کار معادن دست‌کند و کوچک مقیاس را شامل می‌شوند.

7- Coccoase
8- Tarkwa

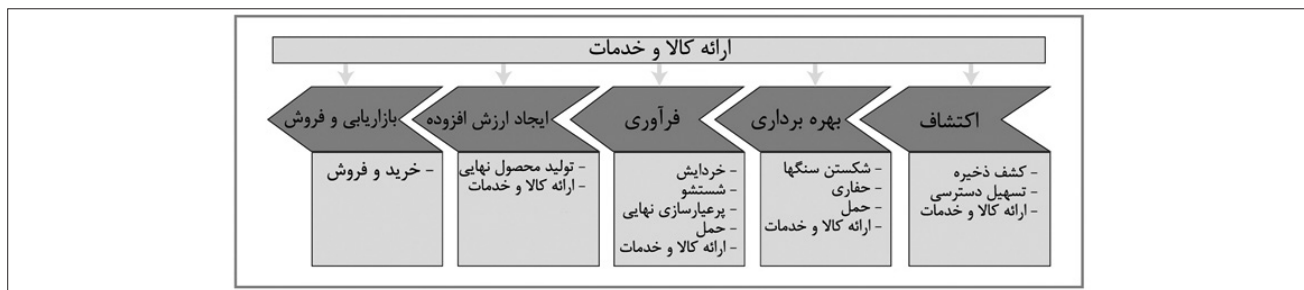
مردان و زنان دارد) تا بیانی برای ارایه استراتژی‌های موثر بنا و پاسخی به فرصت‌های توسعه و چالش‌های ASM در یک ناحیه، منطقه و حتی یک کشور داده شود.

۱-۲- جنسیت و ASM

در سال ۲۰۰۳ تخمین زده شد که ۲۰ درصد بیش از ۲۰ میلیون معدنکار کوچک مقیاس فعال در سراسر جهان را زن‌ها تشکیل می‌دهند که البته ممکن است این میزان امروز بیشتر هم شده باشد. در برخی از کشورهای آسیایی این میزان از ۱۰ الی ۵۰ درصد متغیر است. در آمریکای لاتین ۱۰ الی ۳۰ درصد و در آفریقا ۴۰ الی ۱۰۰ درصد نیروی کار معادن کوچک مقیاس و دست‌کند را زنان تشکیل می‌دهند (جدول ۱-۱).

نقش زنان در معدنکاری کوچک مقیاس برجسته‌تر از معدنکاری بزرگ مقیاس است و با افزایش سازماندهی و مکانیزه شدن معادن، تعهدات و درگیری کاری آن‌ها کاهش می‌یابد. نقش زنان در کشورهای مختلف متفاوت است و بستگی زیادی به محل معدن (نزدیکی به روستاها و یا محل زندگی) و نوع مواد معدنی دارد. زنان علاوه بر کار مستقیم در معادن، گاهی نیز به صورت پاره وقت در عملیات‌های غیررسمی اشتغال فرعی دارند (مثلاً به عنوان آشپز و نیروی خدماتی). از آنجا که زنان بیشتر

▲ شکل ۲- شرح فعالیت‌های زنجیره ارزش ASM

نقش‌ها عموماً به واسطه عوامل فرهنگی و سنتی، عملکرد و انتظارات مشخص می‌گردد. این نقش‌های متفاوت به عنوان نقش‌های جنسیتی یاد می‌شود. اگر چه نقش‌ها و انتظارات خاص در سراسر جهان و حتی در داخل کشورها متفاوت است، اما اغلب فرهنگ‌ها نسخه‌های قوی‌تری برای نقش مردان و زنان در حوزه‌های بومی و جامعه محسوب می‌شوند. بررسی جنسیتی و معدنکاری کوچک مقیاس بدان معنی است که به دنبال نقش‌هایی باشیم که زنان و مردان بازی می‌کنند:

انتظار می‌رود که مردان و زنان چه کارهایی انجام دهند و در انجام چه کارهایی محدودیت دارند؟ و پیامدهای ایفای نقش زنان و مردان بر روی جامعه چیست؟ آیا تعاملی بین نقش جنسیتی نسبت داده شده به مردان و زنان وجود دارد (به عنوان مثال، زنان اغلب مسئولیتی در فرآوری طلا دارند که ناخودآگاه با جیوه در ارتباط خواهند بود)؟ و آیا تعاملی بین تفاوت‌های بیولوژیکی زنان و مردان وجود دارد (جیوه خصوصاً برای زنان باردار بسیار مضر است)؟

بر اساس نقش‌های جنسیتی، مردان و زنان معمولاً مالکیت یا حق و حقوق مساوی بر منابع نداشته میزان دخالت آن‌ها نیز در تصمیم‌گیری متفاوت است. زنان اغلب فاقد شرایط لازم برای تصمیم‌گیرهای خاص برای خود و یا خانواده‌شان در زندگی هستند. مردان و زنان بر اساس نقش‌ها و اعمال نفوذهای متفاوتشان بر نقش خود، ممکن است به‌طور متفاوتی بخش خود را تحت تاثیر قرار دهند یا اصلاحات و برنامه‌های متفاوتی را اعمال نمایند.

به عنوان مثال در جامعه‌ای که در آن زنان مسئول آماده‌سازی مواد غذایی و یا جمع‌آوری آب هستند، فعالیت معدنکاری کوچک مقیاس که منابع آبی محلی را آلوده می‌کند ممکن است باعث شود که زنان به نقاط دورتر سفر کنند و زمان بیشتری از روز را صرف تهیه آب نمایند که در این صورت فرصت و زمان کمی برای سایر فعالیت‌ها باقی خواهد ماند. با این حال مردی که تنها مشاور زیست‌محیطی است، در این موضوع خاص تا این حد به زحمت نمی‌افند. نقش داخلی یک زن در فرآوری طلا که مقادیری جیوه نیز دارد بدین معنی است که او با انجام این کار در خانه خطرات بهداشتی برای تمام اعضای خانواده ایجاد می‌کند و در جایی که مردان دسترسی به تکنولوژی‌هایی مثل رادیو دارند، دسترسی زنان به اطلاعات (مانند اطلاع از خطرات بهداشتی یا آموزش) و مشارکت در زندگی اجتماعی (مثلاً حضور در کمپین عمومی آگاهی) بسیار کم است.

- تقسیم کار به شکل اشتغال مردان در استخراج و زنان در حمل، فرآوری و ارزیابی خدمات برای مواد معدنی فلزی و سنگ‌های قیمتی در کشورهای بولیوی، برزیل، بورکینافاسو، کلمبیا، هند، کنیا، لائوس، موزامبیک، پرو، فیلیپین، سودان، سورینام، ونزوئلا، زیمبابوه و برخی کشورهای دیگر ثبت و سند شده است.

- زنان در استخراج و فرآوری کانی‌های صنعتی مانند خاک رس در بنگلادش؛ شن و ماسه، سنگ آهک، سنگ ساختمانی در اوگاندا؛ شن و ماسه و ماسه بادی در هند؛ رس در غنا و مرمر در زامبیا به‌کار گرفته می‌شوند.

- در کشورهای توسعه‌یافته‌تر جنوب آفریقا، مطالعه‌ای روی معدنکاری کوچک مقیاس نشان می‌دهد که تنها ۱۰ درصد از کارگران معدن به‌طور رسمی زنان هستند و بقیه آن‌ها درگیر امرار معاش غیرمستقیمی از معادن هستند به همین دلیل تجربه‌ی کمی دارند و معمولاً در نزدیکی خانه‌هایشان کار می‌کنند.

- این تقسیم کار نیز در کارخانه‌های میکا در منطقه گیریدی^۹ در شرق هند دیده می‌شود، جایی که زنان مشاغل دستی دشوار انجام می‌دهند در حالی که مردان در مشاغل تخصصی‌تر و مکانیزه مشغول به کار هستند. حتی در جایی که مردان و زنان کار مشابه انجام می‌دهند، زنان پول کمتری را در برابر انجام کار مشابه با مردان دریافت می‌کنند:

- در یک کمپ معدنی رسمی منطقه تارکوا در کشور غنا، زنانی که کانسنگ طلا و همچنین آب و غذا را حمل و سنگ خرد می‌کنند ۶۰ درصد کمتر از مردانی که در معدن مشغول حفاری هستند دستمزد دریافت می‌کنند.

- در منطقه سیگوئیری^{۱۰} در کشور گینه، مردان و زنان در کنار یکدیگر خاک‌های لاتریتی را طلا جوری می‌کنند. به ازای هر کشکول^{۱۱} (ظرف حمل بزرگ) از کانسنگ طلا که زنان شسته‌اند، واسطه‌ها و خریداران مرد چهار برابر زنان سود می‌کنند.

- در مواقعی که ASM در چارچوب یک خانواده انجام می‌شود، زنان اغلب بدون مزد و به منظور افزایش درآمد شوهران خود کار می‌کنند.

چرا مردان و زنان نقشی متفاوت دارند؟

نقش زنان و مردان در ASM (یا هر صنعت دیگری) معمولاً تنها در بخش کوچکی بر اساس توانایی‌های فیزیکی متفاوت است. تفاوت در

9- Giridih
10- Siguiri
11- calabash

اثرات نقش‌های متفاوت:

نقش‌های متفاوتی که زنان و مردان بازی می‌کنند، مفاهیم اجتماعی، زیست‌محیطی یا اقتصادی مختلفی دارد که بعضاً می‌تواند باعث اثرات خطرناکی بر روی زنان شود. در فیلیپین که از جیوه برای ریکآوری طلا استفاده می‌شود، اکثراً برای تجزیه آمالگام از اجاق گاز آشپزخانه استفاده می‌کنند. در چنین مواردی که زنان مسئول انجام این کار هستند، گزارشات پزشکی حاکی از وجود عوارضی مانند درد کلیه، مشکلات تنفسی و سرگیجه در این زنان است. سرب آزاد شده ناشی از معدنکاری کوچک مقیاس طلا باعث مرگ صدها کودک در نیجریه و همچنین منجر به سقط جنین در زنان جامعه شد.

در بولیوی، جایی که محل باطله‌ها قلمرو زنان است، بسیاری از آن‌ها چند ساعت در روز را صرف کار در باطله‌های اشیاع شده با فلزات سنگین، اسیدی و سیانیدی می‌کنند. فلزاتی مانند سرب، کادمیوم، جیوه و گاز سیانور می‌توانند با غلظت حدود ۲۵۰ ppm در هوا برای انسان کشنده باشند. قرار گرفتن در معرض سیانید حتی با غلظت کم، باعث ایجاد ضایعات نوروپاتولوژیکی و آسیب‌های مرتبط با بینایی می‌شود.

در یکی از کمپ‌های معدنی طلای کشور پرو نرخ بالای جرم و جنایت، خشونت خانگی و بروز تجاوز به عنف افزایش پیدا می‌کند. این مساله در بسیاری از جوامع مربوط به ASM کشورهای فقیر به دلیل عدم وجود پلیس و بی‌قانونی شیوع پیدا می‌کند. در سورینام، تفاوت حاد درآمد بین کارگران مرد داخل معدن (حسب میزان طلای استخراج شده توسط هر نفر، حدوداً ۳۶۰ دلار در ماه) و زنان به عنوان تجار (در حدود ۹۰ دلار در ماه)، بسیاری از زنان را وادار به تکمیل درآمد ماهیانه خود از طریق انجام فعالیت‌های اضافی می‌کند.

بر اساس نقش‌های جنسیتی در درون جوامع، دخالت در معدنکاری کوچک مقیاس می‌تواند بارهای مسئولیت متفاوتی را بر دوش زنان و مردان ایجاد کند، حتی اگر نقشی در معدنکاری نداشته باشند و زمانی برای این کار اختصاص ندهند. به عنوان مثال در شش منطقه معدنکاری کوچک مقیاس در اوگاندا، زنان و مردان به طور متوسط هفت تا هشت ساعت در روز در معدن کار می‌کنند. زنان بعد از اتمام ساعت کار، پنج تا هشت ساعت بیشتر از مردان در مسئولیت‌های داخلی (مراقبت از کودکان، آماده‌سازی غذا، حمل هیزم و آب و...) نیز کار می‌کنند و تقریباً هیچ زمانی برای استراحت یا حضور در اجتماع برای این زنان باقی نمی‌ماند در صورتی که مردان چهار تا هفت ساعت زمان برای استراحت یا کارهای دیگر دارند.

ارتباط بین نقش‌های جنسیتی، نابرابری جنسیتی و کودکان کار در معادن دست‌کند و کوچک مقیاس را نمی‌توان نادیده گرفت. «کودکان کار» با «کار یا کارگری کودکان» تفاوت دارد که این تفاوت به خصوصیات کلی کار مثل خطرات و مضرات ذهنی، جسمی و اخلاقی کودکان دارد که وجود این مسایل با آموزش و پرورش این کودکان تداخل و تعارض دارد. کار کودکان در معادن دست‌کند و کوچک مقیاس به دلیل خطرات

و ریسک‌های همراه با این حوزه‌ی کاری توسط کنوانسیون ۱۸۲ سازمان ملل از مصادیق بدترین شیوه‌های به‌کارگیری کودکان کار تعیین شده است. کارهای اضافی نیز به زنان تحمیل می‌شود و در بسیاری موارد فقر، وضعیت سواد مادر و وضعیت خانواده از لحاظ اقتصادی، سلامت و سایر عوامل و همچنین ارزش‌های سنتی ASM در یک جامعه نقش مهمی دارند تا باعث شوند کودکان در این سایت‌های معدنی آغاز به کار کنند.

ممکن است نقش غیر اقتصادی زنان و مردان نیز به طور قابل توجهی تحت تاثیر این شیوه‌ی معدنکاری قرار گیرد و هرچه مسئولیت غیرکاری زنان بیشتر باشد، اثراتش نیز بر روی آن‌ها بیشتر خواهد بود. به عنوان مثال محققان طی پژوهشی در سال ۲۰۰۱ تخمین زده بودند که تا سال ۲۰۱۰ حدود ۲۳۰۰ کیلومترمربع از جنگل‌های سورینام به دست کارگران معادن دست‌کند و کوچک مقیاس از بین خواهد رفت زیرا زنان به عنوان کسانی که در درجه اول مسئول جمع‌آوری هیزم و استفاده از جنگل‌ها برای تهیه غذا و داروهای گیاهی منطقه را تحت تاثیر قرار خواهند داد.

این گونه معادن و به ویژه زنان شاغل در آن‌ها تمایل دارند که در سایه باقی بمانند و دیده نشوند. بسیاری از عموم مردم و همچنین سیاست‌گذاران کلیدی، اطلاعات کمی از معادن دست‌کند و کوچک مقیاس دارند. اشتغال مستقیم یا غیرمستقیم زنان در سایت‌های معدنی تاثیر بیشتری در مخفی ماندن موضوع دارند. در بسیاری از جوامع درگیر با ASM نه مردان و نه زنان اغلب در به رسمیت شناختن زنان به عنوان کارگران معدن موفق نیستند زیرا زنان مسئولیت‌های چندگانه‌ای به عهده دارند. مثلاً در شرق اوگاندا خیلی از زنان درخانه اقدام به خردایش کانسنگ طلادار می‌کنند درحالی‌که فعالیت‌های مربوط به مراقبت از کودکان، آماده کردن غذا، خانه‌داری و سایر کارها را نیز انجام می‌دهند و هنوز خودشان، خودشان را معدنکار نمی‌دانند و مردها هم چنین عنوانی برای آن‌ها قائل نیستند. در معادن کوچک گچ در نیجریه، زنان و دختران در حال حمل گچ به مراکز فروش دیده می‌شوند اما رهبران جامعه در صحبت‌های خود اذعان به این مساله ندارند. کنترل تمام سازه‌های محلی که به راه‌های دسترسی معادن ختم می‌شود نیز در دست مردان است.

نادیده گرفته شدن و یا حتی نامرئی بودن این مسایل تا حد زیادی ناشی از کمبود اطلاعات یا منابع محدود موجود درخصوص نقش زنان، همراه با مسئولیت‌های توأم و همزمان داخلی زنان است. این فقدان مستندات به دلیل ترکیبی از دلایل زیر است:

- حذف از اطلاعات رسمی به دلیل مشاهدات حاشیه‌ای و کم اهمیت.
- فقدان سوابق به دلیل معدنکاری غیررسمی کوچک مقیاس و دست‌کند.
- ترس از دخالت دولت.

- عدم تمایز بین کودکان و زنان کار توسط ادارات دولتی مانع دیگری است که اغلب یک یا دو پاراگراف در قانون راجب آن صحبت شده است. علی‌رغم ادعای بی‌طرفی جنسیتی، سیاست‌ها و برنامه‌ها، زنان و مردان را به طور متفاوتی تحت تاثیر قرار می‌دهند و در واقع به تشدید

نابرابری‌های جنسیتی خدمت می‌کنند. قوانین، برنامه‌ها و پروژه‌هایی باید طراحی شوند که نیازهای متفاوت جنسیتی را با هدف تبدیل نابرابری جنسیتی و جبران خسارات کنترل، دسترسی و توان مدنظر قرار دهند.

◀ ۳-۱- چرا این ابزار؟

برای شناخت و توجه به ASM به منظور یافتن راهی جهت توسعه اقتصادی و اجتماعی برای تمام جوامع (به جای تشدید نابرابری در جوامع)، لازم است درک درستی از ذی‌نفعان مختلف داشته باشیم که درگیر این شیوه معدنکاری هستند. درگیر شدن با رویکردهای جنسیتی بنا به دلایلی بسیار مهم و ضروری است:

- درک ابعاد جنسیتی ASM می‌تواند منجر به ارتقا شرایط اقتصادی برای زنان شود. مدیریت بهبود یافته‌ی این شیوه‌ی معدنکاری در کاهش اثرات منفی زیست‌محیطی و همچنین بهینه‌سازی منافع اقتصادی آن بسیار تاثیرگذار است و به همین دلیل برای دولت‌ها در اولویت قرار دارد. درک نقش متفاوت زنان و مردان سیاست‌گذاران را قادر می‌سازد تا بتوانند آثار اقتصادی را هم برای مردان و هم برای زنان بهبود بخشیده، منجر به توانمندسازی بیشتر، تصمیم‌گیری بهتر و به‌کارگیری هرچه بهتر زنان، به خوبی مردان گردد.

- سرمایه‌گذاری در حوزه‌ی زنان، سرمایه‌گذاری در جوامع است. مدارک و شواهد نشان می‌دهند که سرمایه‌گذاری در حوزه‌ی زنان نه تنها برای خودشان خوب است، بلکه برای خانواده و جامعه آن‌ها نیز بسیار مفید است. خانم‌ها معمولاً نسبت به آقایان درصد بیشتری از درآمد خود را به خانواده اختصاص می‌دهند و نقش کلیدی در تضمین سلامت، تغذیه، آموزش و پرورش و امنیت اطرافیان خود ایفا می‌نمایند. مطمئن باشید که دسترسی عادلانه‌ی زنان به حوزه‌ی تولید می‌تواند اثرات توسعه‌ای مثبتی روی خودشان و جامعه‌ی آن‌ها داشته باشد. بنابراین درک و پرداختن به موانع دسترسی زنان و همچنین خطرات پیش روی آن‌ها، کلیدی برای کسب اطمینان از سیاست‌ها و فعالیت‌های عادلانه‌ای است که مردان و زنان را تحت تاثیر قرار می‌دهد و حامی پتانسیل رشد کامل زنان است.

- بعید است ASM بدون گسترش تنوع جنسیتی پیشرفت کند. برای تبدیل آن به یک فعالیت رسمی و حرفه‌ای که بیشتر به طور مستقیم به توسعه کمک می‌کند، دسترسی عادلانه به مزایای این شیوه‌ی معدنکاری بسیار مهم است. نمونه‌های چگونگی درک و توجه به این موضوع شامل موارد زیر است:

- اگر تلاش خاصی برای تجهیز و حرکت دادن زنان انجام نشود، آموزش شامل آموزش زبان بومی، مادری و محلی نشود و اگر همه کارها در گروه‌های بزرگ مختلط انجام شود، بعید است یک کارگاه آموزشی معدنکاری منصفانه به نفع مردان و زنان برگزار شود.
- اگر شرکت‌های معدنی توسط مردان و در فاصله ۳۵۰ کیلومتری واقع گردد و حضور آن‌ها در محل مستلزم چند روز دوری از خانه باشد، زنان متضرر خواهند شد. این موقعیت زمانی وخیم‌تر می‌شود که مدیریت امور مالی خانواده در کنترل مردان باشد و هر نوع حضوری

در این فرآیندها از سوی زنان نیاز به صدور اجازه از سوی مردان داشته باشد.

• الزامات قانونی اجبار به تشکیل تعاونی اگر به دلیل محدودیت زمان، منابع مالی و ظرفیت ابراز نظرات و دیدگاه‌ها باشد می‌تواند منجر به نابرابری‌های جنسیتی شود و زنان قادر به مشارکت موثر نخواهند بود. نیاز نیست زنان فعال در زمینه خردایش سنگ‌ها برای استفاده از چکش‌های پنوماتیک بزرگ که برای شکستن سنگ‌ها مناسب است، آموزش ببینند. همین‌طور جعبه‌های ارزان قیمت تهیه شده برای زنان معدنکار در معادن کوچک طلا اگر در اختیار مردان قرار گیرد مزیت خاصی برای افزایش درآمد ایجاد نخواهد شد.

• در صورتی که شرکت‌های اکتشافی و معدنی بزرگ مشورت‌های صحیح با مردان ذی‌نفع و مالکان اراضی داشته باشد، در کسب حمایت جامعه ناموفق نخواهد بود.

• مبارزات اطلاعاتی انجام شده از طریق رادیو حاکی از این است که به دلیل نابرابری در مالکیت و کنترل رادیو و مهارت‌های متفاوت در زبان، احتمال کمی برای پرداختن به زنان وجود دارد.

گزارش توسعه جهانی ۲۰۱۲: برابری جنسیتی و توسعه (بانک جهانی، ۲۰۱۱) تاکید می‌کند که تداوم نابرابری‌های جنسیتی به احتمال زیاد منجر به افزایش قابل ملاحظه هزینه‌ها، کاهش رقابت و مانع از توسعه کشورها در قرن ۲۱ خواهد شد. این گزارش همچنین به پیشرفت کند برابری جنسیتی در کشورهای جنوب صحرا، آفریقا و جنوب شرق آسیا اشاره می‌کند. واضح است که پیشرفت به سوی توسعه به ترقی به سوی برابری جنسیتی گره خورده است و ASM به عنوان یک فرصت مهم اقتصادی برای امرار معاش روستایی در بسیاری کشورها از این قاعده مستثنی نیست.

◀ ۴-۱- کاربردهای این ابزار

ASM دارای ابعاد جنسیتی متنوع، پویا و متمایزی در سراسر جهان است. میزان مشارکت و تاثیر جنسیتی از فرهنگی به فرهنگ دیگر، منطقه‌ای به منطقه دیگر و معدنی به معدن دیگر متفاوت است و می‌تواند در طول زمان تغییر نماید. بنابراین:

- این ابزار به دنبال کمک به درک و همچنین طراحی سیاست‌ها و برنامه‌ها در پاسخ به نیازها و فرصت‌های موجود در مناطق، جوامع و یا کشورها بوده، ارایه‌کننده چارچوبی از سوالات برای درک نقش مردان و زنان و همچنین مسایل اساسی دسترسی و کنترل و تکنیک‌هایی برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز است.

- این ابزار باید در تمام سطوح معدنکاری کوچک مقیاس، برنامه‌ها یا پروژه‌های طراحی و پیاده‌سازی شده مورد استفاده قرار گیرد. همچنین به راحتی می‌تواند برای فازهای مربوط به شناسایی اولویت‌ها، ارزیابی، ارزشیابی و نظارت و نیز طراحی و پیاده‌سازی در اجتماعات محلی و یا هر سطحی از سیاست به‌کار گرفته شود.

- این ابزار، خود شامل چند ابزار دیگر است که می‌توان همه آن‌ها را برای یک ارزیابی جامع‌تر به کار گرفت. همچنین مجریان طرح می‌توانند با

▲ درحالی که زنان کمتر از یک چهارم جمعیت کارگران معدن قلع را تشکیل می‌دهند، این زن هدایت و مدیریت تیمی متشکل از معدنچیان فعالیت‌های زیرزمینی را به عهده دارد.

۴- ارتباط ساختار و هماهنگی تدابیر:

ابزار متمرکز بر فرآیند از روش‌هایی استفاده می‌نماید که به شناسایی اولویت‌های مکمل و احکام نهادها و سازمان‌های کلیدی، ایجاد درک معدنکاری دست‌کند و کوچک مقیاس و جنسیت در کشورها و جوامع خاص و ایجاد تعامل از طریق گفت‌وگوهای بین‌بخشی برای رسیدگی به چالش‌های چندرشته‌ای که اغلب جوامع درگیر ASM با آن‌ها مواجه هستند منجر گردد. نقشه‌راه پیاده‌سازی این ابزار، چنین اقدامات خاصی را فراهم می‌نماید:

- بهبود ارتباطات میان مدیران معدنی و مقامات کلیدی محلی موظف به پاسخگویی به چالش‌های خاص به طور مثال آموزش و پرورش، بهداشت، رفاه اجتماعی، مدیریت محیط‌زیست و توسعه.

- افزایش هماهنگی میان سازمان‌ها و موسسات کلیدی از طریق آگاهی از ASM و پتانسیل توسعه‌ی آن.

- تقویت روابط بین شرکت‌های بزرگ معدنی و بهبود نتایج حاصل از تلاش مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها.

- تسهیل ایجاد ارتباط میان مقامات محلی و سازمان‌ها در بخش‌های مختلف و زنان و مردان معدنکار.

- این ابزار به دنبال ایجاد درک برای همه ذی‌نفعان کلیدی از طریق روش‌های منجر به تبادل آزاد اندیشه و تعامل با همه احزاب و گروه‌ها است.

منبع:

1- Gender Dimensions of Artisanal and Small-Scale Mining, A Rapid Assessment Toolkit, Adriana Eftimie, Katherine Heller, John Strongman, Jennifer Hinton, Kuntala Lahiri-Dutt, Nellie Mutemeri, with Chansouk Insouvanh, Michael Godet Sambo, and Susan Wagner. World Bank Group's Oil, Gas, and Mining Unit, Sustainable Development Network, Sustainable Energy Department, 2012.

توجه به شرایط خاص، ابزار خاص و مناسب را برای هر مرحله از پروژه و طراحی و پیاده‌سازی سیاست‌ها انتخاب نمایند.

مراحل اجرایی:

۱- ارزیابی شرایط موجود: ابزار با استفاده از تحلیل جنسیتی مسایل کلیدی انتخاب شده‌ی زنجیره تجارت مواد معدنی، ارزیابی پایه‌ی جنسیتی را ایجاد می‌کند که می‌توان از طریق جریان‌سازی جنسیتی صحیح و اصولی، پایبندی به اصول شمول و استفاده از روش‌های حساس به جنسیت آن را به راحتی توسعه و گسترش داده تا متناسب با ارزیابی‌های گسترده‌تر امرارمعاش‌های چندگانه و یا محدود به تمرکز به اولویت‌های خاص در مورد موضوعات متنوعی از جمله تکنیک‌ها و روش‌های ASM، آموزش توسعه مهارت‌های کسب‌وکار و یا شرایط ایمنی و بهداشت شغلی گردد.

۲- شناسایی، طراحی و پیاده‌سازی پروژه: اگرچه رویکردهای جنسیتی می‌توانند پیچیده باشند اما کسانی که با مفاهیم آشنا هستند و تصمیم‌گیران و متخصصینی که می‌توانند تشخیص دهند نتایج هر پروژه تاثیر فزاینده‌ای بر روی اهداف کاهش فقر یا اهداف توسعه‌ای دارند، به راحتی در راستای پاسخ به نیازهای عملی و یا استراتژیک جنسیتی پیشرفت می‌کنند.

این ابزار راهنمایی برای کمک به شناسایی اولویت‌های زنان و مردان در جوامع تحت تاثیر ASM در راستای ایجاد اطمینان از طراحی پروژه‌ای پاسخگو در این زمینه ایجاد می‌نماید. روش‌های عملی و پیش‌هایی پیشنهاد می‌شود که منجر به ترویج مشارکت‌های حقیقی و انتفاع زنان و مردان در جوامع تحت تاثیر ASM گردیده، آگاهی لازم از موانع مختلفی که با آن‌ها مواجه خواهند شد ایجاد می‌نماید.

۳- اصلاحات سیاسی و قانونی: عموماً رسمی‌سازی و قانونی‌سازی، سنگ بنای ASM به حساب می‌آید. با توجه به این‌که لازم است حمایت از حقوق بشر فراگیر شود، رسمی شدن از طریق شناسایی قوانین و عرف محلی، کاهش موانع قانونی و ایجاد منافع آشکار مشارکت در سیستم رسمی در مقایسه با کنترل شرکت‌های خصوصی و غیررسمی فرآیند بهتری در راستای یکپارچه‌سازی به نظر می‌رسد.

سیاست‌ها و قوانین مساعدت‌گرایانه‌ای تدوین شوند که به صراحت نابرابری‌های جنسیتی در قدرت، دسترسی و کنترل را رفع نموده، چالشی برای موسسات معدنکاری سنتی ایجاد نماید. اما اگر مشارکت موثر در راستای اهداف کاهش فقر از طریق حوزه‌ی مواد معدنی ضروری به نظر برسد، تعریف یک هدف مشخص نیز ضروری خواهد بود.

اگرچه رهیافت‌های تک بُعدی غالباً کارآمدترین مکانیسم‌ها را ارائه می‌نمایند، اما با توجه به نیازهای متنوع ASM هرگونه اصلاحات لزوماً باید در راستای شناسایی نقاط شروع همکاری باشد. با شناسایی نیازها، محدودیت‌ها و این ابزار فرصت‌های جنسیتی متفاوت می‌تواند به طور قابل توجهی باعث تغییر در سیاست‌ها و قوانین حوزه‌ی معادن و مواد معدنی شده و همچنین حوزه‌های مربوط به آموزش، بهداشت، رفاه اجتماعی، توسعه‌ی شرکت‌های کوچک و متوسط و سایر حوزه‌های بحرانی شود.